

Jaargang 4, augustus 2017
Verkoopprijs € 1,95

Natuurhus

Almelo

Foto omslag: Harry Kuiphuis

Nuttige dieren

Hommels zijn net als bijen goede bestuivers van allerlei planten en fruitbomen. Het zijn nuttige diertjes en laat ze daarom rustig hun gang gaan. Ze steken alleen wanneer ze zich in het nauw gedreven voelen.

Hommels zijn eenjarig en bouwen hun nest vaak in spouwmuren, maar zullen geen schade aanrichten aan de constructie of isolatie van huizen. De koningin kruipt in het najaar volgegeten weg en komt in het voorjaar weer te voorschijn. In het voorjaar heeft ze weer nectar nodig. U kunt haar helpen met typische hommelpflanzen, zoals vingerhoedskruid, salie, wilde marjolein, munt, kattenkruid, petunia, viooltjes, lupine, smeerwortel, longkruid, dovenetel, helmkruid en diverse distelsoorten.

Harry Kuiphuis

Colofon:

Het Natuurhusblad is een gezamenlijke uitgave van: AstronA, Imkersvereniging 't Iemenschoe, IVN, Groei & Bloei, KNNV en Nivon.

Oplage:

900 exemplaren

Uitgave:

Augustus 2017

Redactiewerkgroep:

Ron Poot - Geesje Vinke - Jurgen Foortjes -
Dave Mason - Yvonne Kuiphuis

Eindredactie:

Maartje Ahne, StraC Communicatieadvies

Vormgeving:

Jos van het Reve, Weidevogel Reclameproducties

Drukwerk:

Blad.nl

Lid worden?

Bent u enthousiast over de Stichting Natuurhus Almelo en/of één van de betrokken verenigingen? Ga naar www.natuurhusalmelo.nl en word lid!

Het aanmelden en opzeggen van het lidmaatschap kan via uw eigen vereniging.

Heeft u een idee, vraag, artikel of foto? Neem contact op via info@natuurhusalmelo.nl. Sluitingsdatum kopij voor het volgende nummer is 11 september 2017.

Adres:

Tijdelijk Natuurhus, Deldensestraat 205, 7601 RT Almelo.
Geopend op maandag, dinsdag en woensdag van 13.00 - 16.00 uur. Telefonisch bereikbaar tijdens openingstijden: 0546 451 483.

Emailadressen Natuurhus Almelo

Algemeen mailadres (webmaster):	info@natuurhusalmelo.nl
Bestuur stichting Natuurhus Almelo (secretariaat):	secretaris@natuurhusalmelo.nl
Foto's en artikelen voor het Natuurhus blad:	redactie@natuurhusalmelo.nl
Aanmelden van vrijwilligers:	vrijwilliger@natuurhusalmelo.nl
Natuur- en milieueducatie scholen:	onderwijs@natuurhusalmelo.nl
Jeugdactiviteiten Scharrelkids:	scharrelkids@natuurhusalmelo.nl
Adreswijzigingen en aanmeldingen vrienden:	administratie@natuurhusalmelo.nl

Inhoud

Inhoudsopgave

Bestuur ... Hans Oude Luttikhuis (Natuurhus)	4
Jong geleerd, oud gedaan ... Mariëtta Heimink (Natuurhus)	5
Nieuws	6
In beeld ... Ron Poot (KNNV)	9
Gezoem ... Jurgen Floortjes ('t Iemenschoer)	10
De nachthemel in het najaar, oftewel... ... Edwin Sarink (AstronA)	12
Hart en ziel ... Dave Mason (AstronA)	14
Activiteitenkalender	16
Het verhaal achter de ananas ... Anne Nijs (Groei & Bloei)	20
Focus op waterdieren: Landelijk meetnet libellen ... Eveline Stegeman-Broos (KNNV)	22
Exotische soorten, ramp of voorspoed? ... Martin Mulder (IVN)	24
Natuur geneest: Oosterse Karmozijnbes ... Pierre Marnette (KNNV)	28
Van de jonge natuurliefhebbers ... Yvonne Kuiphuis en Lynn Smit (IVN)	30
Nacht van de nacht	32
Vogelhutten ... Ron Poot (KNNV)	33
Vrienden van Natuurhus Almelo	34
Natuurhus Almelo, de zes verenigingen	35

Bestuur

volgt

Jong geleerd, oud gedaan:

natuuronderwijs op basisscholen

Mariëtta Heimink, Natuurhus Almelo

Het belang van leren over de natuur wordt soms misschien een beetje onderschat. Terwijl natuur uiteindelijk de basis is van onze planeet. Het is wat de aarde is. En, we zijn hier allemaal onderdeel van.

Soms lijkt het of de mens steeds verder van de natuur verwijderd staat. Smartphones, tablets, computerspellen. Kinderen leren steeds jonger hoe ze er mee om moeten gaan en toveren in een handomdraai allerlei apps tevoorschijn. Maar waar komt melk eigenlijk precies vandaan? En hoe wordt een rups een vlinder? Wat leeft er allemaal in het slootje dichtbij school? En hoe zit het met het weer? Natuurlijk is het hartstikke handig dat we het weerbericht met één druk op de knop op onze smartphone hebben, maar het is toch veel leuker om ook iets te begrijpen van hoe het nu eigenlijk in elkaar zit!

Daarom is het van belang dat kinderen leren over de natuur. Niet alleen omdat het leuk is, maar ook omdat het heel belangrijk is om kennis te hebben van de aarde. Van het grote geheel en van het kleine dichtbij. Ook in de huidige ontwikkelingen in de wereld zie je weer hoe belangrijk dit is. Wat we niet kennen of begrijpen, kunnen of willen we vaak ook niet beschermen.

Ook is het voor kinderen (en voor ons grote mensen ook!) gezond om het groen in te gaan. Om niet alleen uit een boek te leren, maar met eigen ogen de wonderen van de wereld zien. Dit kan vaak al heel dichtbij. Zelfs in de tuin of op het schoolplein is vaak al van alles te vinden.

Samenleven met de natuur

Door kinderen al jong kennis en respect voor de natuur mee te geven, is de kans groot dat zij ook op latere leeftijd in harmonie willen samenwerken en samenleven met de natuur. Want tenslotte zijn wij hier zelf óók onderdeel van.

Met ons aanbod in natuureducatie proberen wij kennis van de natuur door te geven en willen wij de kinderen laten ontdekken hoe fascinerend deze is. Ons aanbod is te vinden op www.natuurhusalmelo.nl of neem contact op via onderwijs@natuurhusalmelo.nl.

Nieuw in onze Groene Bibliotheek

Truus Hoessler, Natuurhus Almelo

De groene bibliotheek van het Natuurhus heeft weer twee nieuwe boeken erbij om uit te lenen.

'Dikkie Dik op de boerderij' van Jet Boeke

De poes Dikkie Dik hoort allemaal dierengeluiden: het loeien van een koe, het blaffen van een hond en het gekraai van een haan. Maar waar zijn die dieren dan? In dit hard kartonnen prentenboekje wordt steeds de vraag gesteld: 'Maar waar is de koe?', enz. Door het omslaan van een flap kan het kind het betreffende dier ontdekken. Waar heeft Dikkie Dik zich verstopt? Vrolijk, mooi uitgevoerd flapjesboek dat al geschikt is voor kindjes vanaf anderhalf jaar.

'Vlinders en andere insecten van West- en Midden-Europa' van Readers Digest

In deze veldgids voor de natuurliefhebber, ligt de nadruk op vlinders en de rupsen daarvan. Daarnaast komen ook andere insecten aan de orde (libellen, oorwormen, sprinkhanen, kevers e.d.). Van elk dier wordt in korte teksten en duidelijke afbeeldingen de levenscyclus, verschil mannetje, vrouwtje, de leefomgeving, de voedselplant, het gedrag en het voorkomen weergegeven. Het register omvat Nederlandse en Latijnse namen. Een deel uit een prachtige serie veldgidsen waar we er al heel wat hebben in de bibliotheek.

Gespecialiseerd in spelt en desem producten

Ootmarsumsestraat 28, Almelo
Telefoon 0546 - 813211

Tentoonstelling

'Natuur in de stad'

Maryke Kwant, IVN

In oktober organiseert de tentoonstellingswerkgroep de tentoonstelling 'Natuur in de stad'. We gebruiken twaalf tekstpanelen. We willen dat het voor de kinderen leesbaar blijft, dus beperken we het aantal woorden. We proberen zoveel mogelijk foto's te gebruiken om het duidelijk te maken. Hieronder alvast een voorproefje.

Natuur in de stad

Nederland is dichtbevolkt. De meeste mensen wonen in de steden. Daarbuiten liggen de natuurgebieden en de landbouwgebieden. Daar woonden vroeger de meeste dieren. De landbouwgebieden zijn erg veranderd. Minder soorten gewassen, geen onkruid, minder beschutting. Daarom kunnen er minder dieren wonen. Die dieren zoeken een andere plek om te wonen. Sommige dieren vinden dat in de stad.

Aanpassen

Natuurlijk vraagt dat wel wat aanpassing. Maar dat is net hoe je het bekijkt. Een watertoren zou net zo goed een hoge berg kunnen zijn. Je ziet dan ook steeds vaker dat torenvalken of slechtvalken daar hun nest hebben. Kijk bijvoorbeeld ook eens hoeveel vogels er een mooi uitzicht

hebben vanaf hun lantaarnpaal. Onder de dakpannen en in allerlei spleetjes en kiertjes kun je heerlijke nestgelegenheid vinden. Alleen op de grond ben je niet zo veilig.

Nieuwe bewoners

Er zijn nog meer redenen: We reizen veel, via onze schoenen en ons vervoer nemen we zaden, larven en eitjes mee. Dat zorgt weer voor nieuwe bewoners. Huisdieren ontsnappen of worden vrij gelaten. Die passen zich dan aan, zoals halsbandparkieten. In sommige parken zie je ze in grote getale. Ze redden zich al zo'n 20 jaar. Zomers zijn er genoeg zaden te vinden, 's winters worden ze door allerlei mensen bijgevoerd.

Meer informatie of meehelpen? Mail naar: tentoonstelling.ivn@gmail.com.

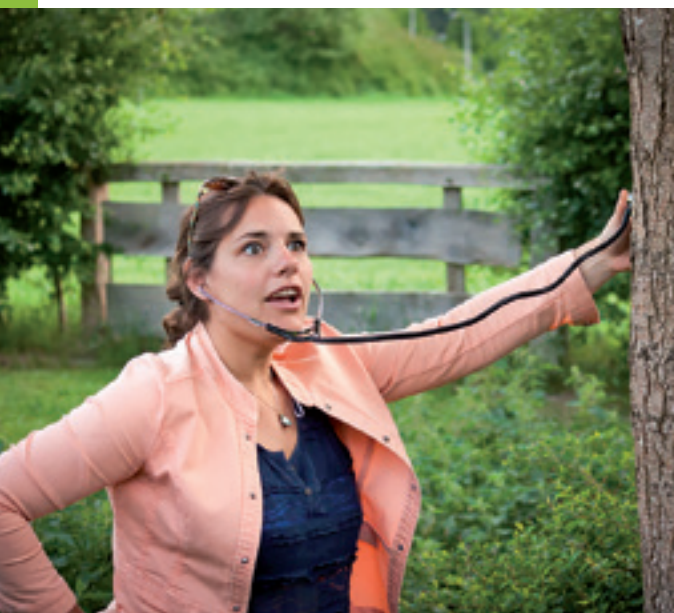

IVN-Natuuroudercursus van start

Albert Eshuis, IVN

De Natuuroudercursus is een tijdje geleden van start gegaan. Inmiddels heeft de tweede cursusavond plaats gevonden. De 22 deelnemers zijn allen heel enthousiast.

De cursus duurt tot begin volgend jaar. De bedoeling is dat de cursisten groene kennis en didactische vaardigheden opdoen. Dit kunnen zij dan gebruiken bij het natuuronderwijs op de basisschool, die hun kind bezoekt. Het blijkt dat de onderwijsgevende lang niet altijd in de gelegenheid is het buitengebeuren uit te voeren. Hulp van een deskundige ouder is dan ook buitengewoon welkom.

De inhoud van de cursus bestaat onder andere uit kennis over vogels, planten, kringlopen, water- en bodemdierjes en didactische vaardigheden. De avonden bestaan ook uit het zelf uitvoeren van diverse practica. Daardoor kun je ze zelf later beter uitvoeren in de klas of buiten.

Als de cursus succesvol is afgerond, krijgen de cursisten een certificaat uitgereikt. Voor de IVN-afdeling Almelo is het fijn dat deze cursus zo goed loopt. We hopen natuurlijk dat een aantal deelnemers binnen de afdeling actief wordt.

Gentiana pneumonanthe

Klokjesgentiaan

Ron Poot, KNNV

Een van de mooiste pareltjes van Twente is zonder twijfel de klokjesgentiaan. Deze prachtige blauwe bloem vind je in de natte heiden, die je gelukkig in onze regio nog tegen kunt komen. Niet meer zo talrijk als vroeger, maar dankzij natuurbescherming zijn ze er nog.

Een gebiedje dichtbij waar je ze nog goed kunt bekijken is het Hondenvan. Vooral langs de heidepaadjes vind je ze nog. Wees zuinig op deze beschermde plant, kijken en fotograferen mag, plukken niet!

Gentianen zijn beroemd om hun heldere blauwe kleur. Ook de bloemen van Klokjesgentiaan kunnen zo blauw worden, al vind je ook wel blekere en heel zelden zelfs witte exemplaren. Van dichtbij kent het klokvormige bloempje nog veel meer mooie details. Aan de binnenkant is de bloem groen gestippeld en aan de buitenzijde heeft hij groene lengtestrepen. Kijk eens van boven in de bloem, een prachtig gezicht, net een lantaarn.

Klokjesgentiaan is kenmerkend voor natte heidegebieden, waar Dopheide (*Erica*) de kenmerkende heidesoort is. In de winter zijn deze terreinen drassig en in de zomer drogen ze hooguit oppervlakkig uit. Klokjesgentiaan zoekt de net iets rijkere plekken op, zoals langs de paadjes, karresporen en plagstroken waar het net wat mineraalrijker is. De Dopheidevegetaties zijn kwetsbaar en in goed ontwikkelde velden kun je nog meer speciale plantensoorten vinden, zoals Beenbreek, Blauwe Zegge, Trekrus, Witte en Bruine Snavelbies en diverse soorten Veenmos.

Gentiaanblauwtje

De Klokjesgentiaan is gastheer van een heel bijzondere vlinder, het Gentiaanblauwtje. Dit zeldzame vlindertje legt zijn eitjes alleen op Klokjesgentiaan. Je ziet ze als witte stipjes op de blauwe bloemen of bloemknoppen zitten. Het Gentiaanblauwtje heeft een merkwaardige samenwerking met steekmieren. De rupsjes, die zich tegoed doen aan de zaadknoppen van Klokjesgentiaan, vervellen zich drie keer en gaan dan op zwerftocht. Ze zijn dan nog maar drie millimeter groot.

Als ze geluk hebben, worden ze gevonden door een steekmier. Die pakt het rupsje tussen de kaken en neemt hem mee naar het mierennest. De mieren zijn gek op het zoete vocht dat de rups uitscheidt en dat likken ze van de rups af. Ondertussen doet het rupsje zich tegoed aan het broed van de mieren. Dan verpopt de rups zich in het mierenest. Na de verpopping komt er een riskant moment. Als de vlinder uit de pop komt, herkennen de mieren de geur niet van deze nieuwkomer en vallen ze hem aan, als een vijandelijke indringer. De vlinder moet zich snel uit te voeten maken en het nest verlaten, anders overleeft hij het niet!

Een honingloos voorjaar

Jurgen Foortjes, 't Iemenschoer

Ook dit bijenjaar lijkt er één die we van tevoren niet hadden kunnen voorspellen. Wellicht kun je de imkerij definiëren op basis van haar onvoorspelbaarheid. Vergelijken met vorig jaar? Tja...

De bijencursus begint tegenwoordig met een inspiratieavond. Voorheen begon de cursus met een serie theorieavonden. Heel veel theorie voordat je een echte levende bij te zien kreeg. Dat was best pittig. Dus, we hebben de cursus wat omgegooid. In deze inspiratieavond laten we alvast veel meer zien over de bijen. De belofte die op dat moment ontstaat is dan ook eigenlijk best groot. De cursisten gaan doorgaans zeer enthousiast naar huis en tonen zich gretig in wat de belofte in de zogenaamde 0-avond heeft laten zien.

Dan begint de cursus. Eerst met twee theorieavonden die de belofte zichtbaar versterken. Daarna gaan we over naar de eerste praktijkles. We gaan in de bijenkast kijken. In de voorafgaande theorieavonden hebben we de cursisten de planning gegeven voor het hele bijenseizoen, maar dan wel met de mededeling dat de bijen best willen, maar dat het weer hierin wel een heel belangrijke rol speelt. Dat hebben we geweten. Te koud!

De eerste praktijkles waarin we de eerste voorjaarscontrole in de bijenkast hadden gepland, konden we vergeten. Het was 10°C en daarom veel te koud om de bijenkast te openen. Dit gold ook voor de tweede geplande les, want toen was het 9°C, nog kouder dus. Om een kast te openen, moet het toch wel 16-17°C zijn. Anders koelt het broednest van de bijen toch te veel af. Deze temperatuur manifesteerde zich niet eerder dan op 30 april. Op een zondag die zich eenzaam piekte om daarna weer op maandag terug omlaag te tuimelen richting de 10°C. Een typisch kenmerk voor de warme dagen in dit afgelopen voorjaar.

Moeilijk voorjaar

Dat de afgelopen winter eveneens anders was dan vorig jaar, toonde zich ook in de wintersterfte van de bijen. Vorig jaar was de winter zo zacht dat praktisch alle bijen de winter overleefden. Dat was dit jaar anders. Veel imkers hadden geen sterfte, terwijl zij dit jaar best

veel bijen verloren (ook ik). Vervolgens bleef nu het voorjaar uit. Het was extreem koud dit voorjaar, zo koud dat de bijen het vertikten om uit te vliegen. De bijen hebben praktisch geen nectar gehaald en dus ook maar weinig van de voorjaarsbloeiërs bestoven. Mijn eigen appelboom heeft geen enkele appel dit jaar, hoewel hij vorig jaar behoorlijk vol hing. Zo is er in de fruitteelt van dit jaar erg veel onbestoven gebeven, maar of dit alleen aan de bijen heeft gelegen, kun je je afvragen. Het was zo koud in april dat ook de nachtvorst een behoorlijke tol heeft geëist. Veel van de bloesem is simpelweg kapotgevroren, zodat er ook na de nachtvorst aan de bloemen weinig voor de bijen meer te beleven was.

Toch nog honing

Dit hebben we gemerkt. In de hele imkerwereld om ons heen horen we dezelfde geluiden, tot in Duitsland toe: geen honing dit voorjaar. De bijen hebben noodgedwongen de meeste honing die er in de bijenkasten was zelf opgegeten en zo weinig voor de imker over gelaten, dat de meesten van ons hebben besloten de voorjaarsronde dit jaar over te slaan. Wel geweldig overigens hoe de cursisten zich hierdoor niet uit het veld laten slaan. Met onverhinderd enthousiasme worden de wijzigingen in het programma geaccepteerd. En hoewel onze nieuwe verenigingsstal eveneens geen raampje met honing te

leveren had voor onze voorjaarsslingerronde, konden we de geplande slingerles toch door laten gaan doordat een van de imkers uit onze vereniging, toch alsnog wat had. Dank je Ben!

**spelen
is ook
leren**

Je kind centraal

Twentepoort Oost 10, 7609 RG Almelo
tel. 0546 545 070

www.kovdecirkel.nl

kinderdagverblijf | buitenschoolse opvang | gastouderopvang

De nachthemel in het najaar, oftewel...

Edwin Sarink, AstronA

Een ijdele godin, een geketende dame en een redder in nood!

Volgens oude Griekse verhalen was Andromeda de dochter van de Ethiopische koning Cepheus en koningin Cassiopeia. Moeder Cassiopeia schepte nogal op over de schoonheid van haar dochter. Zij beweerde zelfs dat zij mooier was dan Juno, de koningin van de goden en de vrouw van Jupiter. Ook was haar dochter volgens haar mooier dan de zeenimfen, de dochters van Nereus (Neptunus), God van de zee.

Dat schoot bij Nereus in het verkeerde keelgat. Hij zond als straf een vloedgolf en een zeemonster naar de kust van Ethiopië. De wraakgevoelens van Nereus konden alleen worden bekoeld als Andromeda geofferd zou worden aan dit zeemonster. De aan een rots geketende Andromeda werd vervolgens gered door Perseus die op Pegasus, het gevleugelde paard, aan kwam snellen en korte metten maakte met het zeemonster. Maar ja, niets voor niets: hij had voorafgaand aan deze heldendaad bedongen dat hij met Andromeda zou mogen trouwen.

Alle helden uit dit epos zijn deze maanden aan het firmament te vinden. Zelfs de planeet Neptunus (Nereus) verschijnt ten tonele. Op de sterrenkaart zie je de sterrenbeelden Cassiopeia, Cepheus, Andromeda, Perseus, Pegasus en de planeet Neptunus. Het sterrenbeeld Zeemonster komt pas na middernacht op in het oosten en staat niet op de kaart. Met een verrekijker kun je proberen het Andromeda sterrenstelsel (M31) te vinden.

Juno

Op 5 augustus 2011 werd de ruimtesonde Juno gelanceerd om de gasreus Jupiter nader te onderzoeken. De naam is goed gekozen, omdat het Juno was, de vrouw van Jupiter, die als enige door de wolken kon kijken waar Jupiter zich in hulde om de door hem veroorzaakte onheil te verbergen.

Giuseppe Cesari: *Perseus redt Andromeda*, 1596, Gemäldegalerie, Berlin

Sterrenhemel 1 september 2017 om 22.00 uur

De ruimtesonde arriveerde in juli 2016 bij Jupiter en doet onderzoek naar de structuur en de ontstaansgeschiedenis van de planeet. In februari 2018 zal de ruimtesonde in de gaswolken van Jupiter verdwijnen. Inmiddels zijn vele opnames, die met de camera van Juno (JunoCam) gemaakt zijn, ook wereldwijd door amateurs bewerkt. Juno vliegt in ongeveer 14 dagen een rondje om Jupiter en zal in totaal 37 rondjes om de planeet vliegen.

Het artikel van Dave Mason in deze uitgave van het Natuurhusmagazien laat mooie foto's zien van de nevels in het sterrenbeeld Cassiopeia. Voor meer informatie en mooie foto's kijk ook op www.nasa.gov/mission_pages/juno/main/index.html.

kleding voor een actief buitenleven

heren o.a.

Culture
HV Polo
Alan Red
Cavallaro
Vanguard

PME Legend (parkeren kan in de Hagenborgh garage)

exclusive & casual clothing

Split Level
men - women

dames o.a.

Mac
Oska
HV Polo
Cavallaro

Juffrouw Jansen

Aventures des Toiles

Grotestraat 104

Almelo

0546 811411

www.splitlevel.nl

Hart en ziel

Dave Mason, AstronA

Zoals vele nevels dankt ook de IC 1805 'Hartnevel' zijn naam aan zijn vorm, die gelijkenis vertoont met een menselijk hart. In het centrum van de Hartnevel bevinden zich de jonge sterren van een open sterrenhoop. Sommige van deze sterren zijn bijna vijftig keer de massa van onze Zon.

De Hartnevel bevindt zich op ongeveer 7500 lichtjaar afstand in de richting van het sterrenbeeld Cassiopeia.

'Fish-head'

Rechts onder de Hartnevel vinden we de IC 1795, een nevel die bekend staat als de 'Vissekopnevel'. Ook in dit geval vanwege zijn vorm. Ze maken samen onderdeel uit van een complex van stervormingsgebieden dat zich langs de rand van een grote, moleculaire wolk bevindt.

Embryo

Niet ver van de Hartnevel ligt de kleinere IC 1848, genaamd Zielnevel. Gezamenlijk vormen ze de 'Hart en ziel-nevel'. De Zielnevel is een emissienevel en wordt ook wel de Embryonevel genoemd, vanwege de ingebedde open sterrenhoop. Een open sterrenhoop is een groep

van sterren die op hetzelfde ogenblik uit een moleculaire wolk zijn ontstaan en die zich nog steeds dicht bijeen bevinden.

Hart en Ziel

De Hart en Ziel-nevels zijn een enorm stervormingsgebied van ongeveer 300 lichtjaar in doorsnee, verlicht door de jonge sterren die omgeven zijn door wolken van stof en gas. De sterren in de omgeving zijn minder dan een paar miljoen jaar oud en bevinden zich pas aan het begin van hun leven. Ter vergelijking: onze Zon is al bijna vijf miljard jaar oud!

Zoals bij alle nevels en stelsels zijn de mooie kleuren en details helaas alleen zichtbaar op foto's die gemaakt zijn met extreem lange belichtingen.

<< Hartnevel. Opname van de Hartnevel (IC 1805), gefotografeerd door Dave Mason Astrophotography vanuit zijn achtertuin met een Canon 40D digitale spiegelreflexcamera met een 80mm f6 triplet refractor telescoop.
De opname is gemaakt met sluitertijden van 72 x 5 minuten, met een totale belichting van 6 uur en 23 minuten

Zielnevel. Opname van de Zielnevel (IC 1848), gefotografeerd door Dave Mason Astrophotography vanuit zijn achtertuin met een Canon 40D digitale spiegelreflexcamera met een 80mm f6 triplet refractor telescoop.
De opname is gemaakt met sluitertijden van 33 x 5 minuten, met een totale belichting van 2 uur en 45 minuten

Markthandel Hans Wesselink

Aardappelen en fruit

Ook voor Uw fruitmanden

Bestellingen worden ook thuis gebracht

Tel: 0546 822 523

GP

Activiteiten

Almelo-allee

Ook dit jaar zal het Natuurhus weer met een stand aanwezig zijn bij de Almelo Allee dat op 24 september 2017 plaatsvindt. De stand biedt volop informatie over de aangesloten verenigingen en allerlei activiteiten voor jong en oud!

Meer weten over de Almelo-allee? Kijk ook op www.almeloallee.nl.

Kinderboekenweek bibliotheek Almelo

Het Natuurhus doet mee van 4 tot 15 oktober 2017 met de Kinderboekenweek-activiteiten bibliotheek Almelo. Op uitnodiging van de bibliotheek zal het Natuurhus het onderdeel griezelige, enge dieren/dingen in de natuur verzorgen.

Kijk ook op www.natuurhusalmelo.nl.

Activiteiten

De zes verenigingen hebben samen een heel gevarieerd en breed activiteitenaanbod voor hun leden (samen bijna 1.000) en belangstellend publiek. Zo heeft het NIVON een leeskring en er zijn werkgroepen fotografie, olieverf-schilderen, patchwork/quilten en tekenen/schilderen. In deze groepen staat het gezamenlijk bezig zijn met de hobby centraal, soms wordt iemand uitgenodigd voor het geven van instructie. Groei & Bloei organiseert onder andere lezingen over tuinonderwerpen en excursies naar fraaie tuinen. Het KNNV verricht veel veldonderzoek naar planten en dieren. Bijenvereniging 't Iemenschoer geeft informatie over het houden van bijen, AstronA geeft educatie op het gebied van de sterrenkunde en IVN schenkt veel aandacht aan educatie over duurzaamheid, natuur en milieu.

(Vertrek)adressen activiteitenkalender:

Beeklustpark:	Kinderboerderij/Stadsboerderij/Park: parkeren bij Ledeboerslaan 3, Almelo
Canisius:	Langs het Slot tussen Canisius en firma Toon Langeveld
Nivon-nus:	Smetanastraat 55A, Almelo
Ootmarsum:	Parkeerplaats hoek Oldenzaalsestraat en Wolfsbree
Oude weverij:	Sluiskade NZ 14, Almelo
Schelfhorst:	Winkelcentrum Schelfhorst, Ingang oostzijde (optiek)
De Schouw:	Kerkplein 3, Almelo
Tijdelijk Natuurhus:	Deldensestr. 205, Almelo
Zwembad:	Het Sportpark, Sluiskade NZ 126, Almelo
De Hagenborgh:	Tussen Action en Wok, Almelo
Krikkenhaar:	Krikkenhaar 11, Bornerbroek
Meesterhuis:	Ypeloschoolweg, Ypelo
Fayersheide:	Walstraat, Vriezenveen
Noordikslaan:	Noordikslaan 47, Almelo
Korenmolen:	Korenmolen 'De Hoop', Nieuwstraat 71, Almelo
Erve Peeze	Informatiecentrum de Doorbraak, Bornerbroek
Korenmolen de Hoop:	Nieuwstraat 71a, 7605 AB Almelo

Hieronder vindt u de activiteitenkalender. De meest actuele versie vindt u op www.natuurhusalmelo.nl

Tip! De activiteitenkalender is uitneembaar, dus bewaren aan het prikbord kan!

SEPTEMBER 2017

Datum	Activiteit	Tijd	Plaats/vertrek	Aanmelding	Vereniging	Kosten
do 7	Avondexcursie naar Delden: Tuin fam. Meyer, Oude Bentloseweg 35 en Tuin Olgarden, Villapark 19	17.30	Woonboulevard evt. carpoolen € 3	www.almelo.groei.nl Henny van der Veen tel. 0546 578148	Groei & Bloei	kosten € 5,50, te betalen bij aanvang in Delden Gaat u op eigen gelegenheid, wachten bij ingang 1ste tuin reiskosten niet-leden € 3
za 16	Excursie naar de tuinen van Dr. Vogel in Elburg o.l.v. Pierre Marnette lunchpakket meenemen	9.00-16.00	Sportpark	Henri Jansen, 0546 87 05 86	IVN/KNNV	leden gratis, niet-leden € 3
zo 17	Scharrelkids 4 t/m 6 jaar Spinnen determineren	10.00-12.00	Tijdelijk Natuurhus	Tot 15 september 19.00 uur scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
zo 17	Scharrelkids 7 t/m 12 jaar Spinnen determineren	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	Tot 15 september 19.00 uur scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
do 21	Thema-avond Zonsverduistering van 21 augustus 2017	20.00-21.30	Tijdelijk Natuurhus	Aanmelden verplicht www.astrona.nl	AstronA	leden gratis, niet-leden € 3
wo 27	Informatieavond 'Happy Bee Plant', Pieter van Maanen	20.00-22.00	De Schouw	niet van toepassing	Groei & Bloei	leden € 1, niet-leden € 3

OKTOBER 2017

Datum	Activiteit	Tijd	Plaats/vertrek	Aanmelding	Vereniging	Kosten
vr 6	Opening tentoonstelling 'Natuur in de stad'	16.00 uur	De Hagenborgh	tentoonstelling.ivn@gmail.com	IVN	gratis
za 7	Kalebas bloemschikken o.l.v. Annelieke Huurneman en Henny van der Veen	onbekend	onbekend	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	onbekend
za 7	Plantenruil	10.00-11.00	Stadsboerderij Beeklust	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	gratis
zo 8	Scharrelkids 4 t/m 6 jaar Paddenstoelen kijken	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	Tot 6 oktober 19.00 uur scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
zo 8	Scharrelkids 7 t/m 12 jaar Paddenstoelen kijken	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	Tot 6 oktober 19.00 uur scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
zo 8	Paddenstoelenwandeling in het Nijreesbos o.l.v. Henri Jansen en Laura Brummelhuis	13.30-15.30	Aan de voet van de Nijreesberg, Deldensestraat	Henri Jansen, 0546 87 05 86	IVN/KNNV	leden gratis, niet-leden € 3

ma 9 t/m vr 20	Tentoonstelling 'Natuur in de stad' Groep 7/8 basisonderwijs	9.00-15.00	De Hagenborgh	tentoonstelling.ivn@gmail.com	IVN	gratis
za 14	Plantenruil	10.00	Beeklustpark	Scholen alleen op afspraak	Groei&Bloei	gratis
zo 15	Tentoonstelling 'Natuur in de stad' o.a. inzendingen fotowedstrijd	14.00-16.30	De Hagenborgh	niet van toepassing tentoonstelling.ivn@gmail.com	IVN	gratis
zo 22	Tentoonstelling 'Natuur in de stad' o.a. inzendingen fotowedstrijd	14.00-16.30	De Hagenborgh	tentoonstelling.ivn@gmail.com	IVN	gratis
wo 25	Informatieavond Hemerocalissen en irissen Kwekerij Joosten	20.00-22.00	De Schouw	niet van toepassing	Groei & Bloei	leden € 1, niet-leden € 3
za 28	Nacht van de Nacht Gecombineerde avondexcursie i.s.m. de Natuurhus verenigingen	19.30-21.30	De Schouw	Henri Jansen, 0546 87 05 86	IVN/KNNV/ AstronA	leden gratis, niet-leden € 3

NOVEMBER 2017

Datum	Activiteit	Tijd	Plaats/vertrek	Aanmelding	Vereniging	Kosten
zo 12	Scharrelkids 4 t/m 6 jaar Dierenmobile maken	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	Tot 10 november 19.00 uur scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
zo 12	Scharrelkids 7 t/m 12 jaar Dierenmobile maken	10.00-13.00	Tijdelijk Natuurhus	Tot 10 november 19.00 uur scharrelkids@natuurhusalmelo.nl	IVN	leden gratis, niet-leden € 3
do 16	Sterrenkijkavond	20.00-22.00	onbekend	www.astrona.nl	AstroA	onbekend
wo 22	Informatieavond Ton Blokvoort 'Tuinieren in de Uiterwaard'	20.00 - 22.00	De Schouw	niet van toepassing	Groei & Bloei	leden € 1, niet-leden € 3
za 25	Blauwe kiekendieven in Engbertsdijkvenen, met een introductie wintergasten in het veen o.l.v. Henk van der Aa	13.00-17.30	Tijdelijk Natuurhus	Henri Jansen, 0546 87 05 86 De excursie begint met een presentatie door de excursieleider	IVN/KNNV	leden gratis, niet-leden € 3

DECEMBER

Datum	Activiteit	Tijd	Plaats/vertrek	Aanmelding	Vereniging	Kosten
za 9	Bloemschikken 'Kerst' o.l.v. Annelieke Huurneman	10.00	Tijdelijk Natuurhus	www.almelo.groei.nl	Groei & Bloei	leden € 20, niet-leden € 25

Het verhaal achter de ananas

Anne Nijs, Groei en Bloei

Wie houdt er niet van een sappige, verse ananas! Op vele manieren te eten als verse vrucht, verwerkt in toetjes of gebak. Helaas groeit de vrucht niet in ons klimaat. Toch kunnen we de populaire vrucht regelmatig kopen, zowel vers, als in blik. Maar weet u ook waardoor de ananas in Europa bekend is geworden? En naast de heerlijke smaak ook nog een totaal andere betekenis heeft? Namelijk gastvrijheid!

De Indianen

Bij de Indianen was de ananas al lang bekend, ruim voordat het fruit door Europeanen werd ontdekt. De Indianen verspreidden vele eeuwen geleden de ananas door heel Zuid- en Midden Amerika en ook op de Caribische eilanden.

Columbus

Christoffel Columbus was de eerste Europese ontdekker van de ananas. We weten allemaal dat Columbus tijdens een van zijn ontdekkingsreizen in 1492 de nieuwe

wereld: Amerika ontdekte. Later, in 1493, ontdekte hij de Caribische eilanden. En daar waren Columbus en zijn bemanning helemaal verrukt van allerlei nieuwe heerlijk zoete fruitsoorten die ze kregen aangeboden. Eén van de zoete vruchten was de ananas. Columbus vond de ananas zo lekker dat hij enkele ananassen mee naar huis nam. Sindsdien is de ananas bekend geworden in Europa.

Op het moment dat Columbus de ananas mee naar Europa bracht, was de vrucht meteen geliefd en populair bij de mensen. De ananas werd bij feestmalen gebruikt

en was zeer kostbaar. Schepen namen geconserveerde ananas van de Caribische eilanden als kostbare juwelen mee. Verse ananas was nog kostbaarder. Het was natuurlijk erg moeilijk om de verse ananas goed te houden tijdens de lange reis. Het waren alleen de snelle schepen die het lukte om verse ananas goed in Europa aan te laten komen en dan moesten de weercondities onderweg ook nog goed zijn. Ananas was en bleef een schaars goed. Alleen bij de rijken kwam de vrucht op tafel.

James Dole

Ene James Dole startte in 1899 een ananasplantage op Hawaïi. En dat werd een groot succes. Jarenlang domineerde hij de ananas-business. Later kwamen er in verschillende landen plantages bij en samen voldoen zij aan de huidige wereldwijde vraag naar ananas.

Gastvrijheid

Op de Caribische eilanden was de ananas een teken van vriendschap en gastvrijheid voor de Indianen. Als teken van welkom hingen ze rijpe ananassen bij de ingang van hun wigwam of andere onderkomens. Maar ook bij het begin van een dorp lagen vaak ananassen.

Toen Columbus dit gebruik opmerkte, was hij ervan onder de indruk. En ook dat gebruik van welkom en gastvrijheid heeft hij geïntroduceerd in Europa. Het idee van

dit symbool verspreidde zich door Europa en koloniaal Noord-Amerika. Om bezoekers een warm welkom te heten, werd de vorm van een ananas in de zuilen van een entree of in deuren gesneden. Of men legde een verse ananas midden op de eettafel als teken van welkom.

Er kwamen afbeeldingen van de ananas op gevels van pakhuizen, op behang in paleizen, in lampen(kappen), op deurmatten of op uithangborden. En bij de ingang van de tuinen van de rijken werden ananasornamenten aangebracht op hekken of consoles als teken van gastvrijheid. Heden ten dage ziet men deze ornamenten nog vaak in oude klassieke tuinen in heel Europa. Maar ook gemaakt van moderne materialen kom je de ananas nog steeds tegen in kleine en grote hedendaagse tuinen.

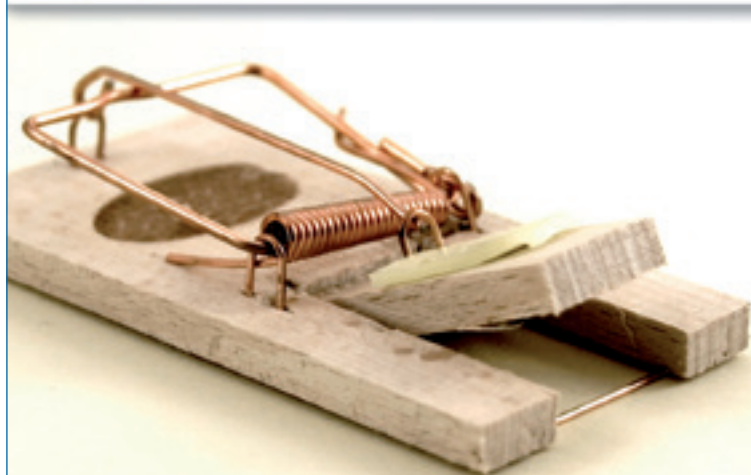
Ananas ook heel gezond!

Ananassen bevat veel gezonde stoffen die goed zijn voor ons lichaam. Ze bevatten onder andere:

- Vitamine B en C
- Voedingsvezels, goed voor de spijsvertering en voor een verzadigd gevoel
- Mineralen, zoals magnesium en calcium
- Antioxidanten, bescherming tegen ziektes en veroudering

Eet smakelijk!

Bescherm uw kostbare bezit

Plagdierbestrijding
•
Houtwormbestrijding
•
Bedrijfshygiëne

DIERPLAAG CONTROL
Specialist in preventie en bestrijding

Dierplaagcontrol heeft de volgende certificeringen:

KAD

EYM

IPM

Tel. 0546 563017
www.dierplaagcontrol.nl

Landelijk meetnet libellen

Eveline Stegeman-Broos, KNNV

Als je het leuk vindt om naar libellen te kijken, is de kans groot dat je in aanraking komt met de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (NVL) en de Vlinderstichting. Deze laatste lijkt raar, maar deze stichting heeft samen met het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) een landelijk libellenmeetnet opgezet. Het doel hiervan is om de vinger aan de pols te houden wat betreft de libellenstand in Nederland.

Zo weten we bijvoorbeeld dat de Vuurlibel (*Crocothemis erythraea*) steeds vaker en meer noordelijker gevonden wordt in Nederland. Deze soort profiteert van de klimaatopwarming. Maar gaat die opwarming van het klimaat de Noordse glazenmaker (*Aeshna subartica*) de kop kosten?

Libellen in het Hondenven

Na het uitgebreide onderzoek in het Hondenven door de KNNV-afdeling Twenthe in de periode 2004 tot en met 2007, heb ik het op me genomen om een algemene libellenroute rond het Hondenven te lopen. Handig voor het KNNV-onderzoek destijds en een positieve bijdrage voor het landelijk meetnet libellen. Van 2005 tot en met 2007 heb ik trouw tweewekelijks mijn ronde gelopen vanaf mei tot en met september.

Het ven heb ik samen met iemand van de Vlinderstichting in trajecten verdeeld, vijf om precies te zijn. Gelukkig hebben we oude bomen genomen als begin en eindpunt van een traject, er is namelijk gedurende

de jaren nogal wat veranderd in het Hondenven in het kader van beheer. In die periode heb ik, vaak samen met Annie Wielemaker, Nel Windt, Ben van Veenen en Louis Veldhuis, 32 soorten libellen als imago waargenomen bij het ven. Van 16 soorten kregen we bewijs dat ze zich ook daadwerkelijk voortplanten in het ven. We vingden de larven, zagen paringswieltjes, eiafzet of uitsluitende exemplaren. Er zaten zeker bijzondere soorten bij zoals de Noordse glazenmaker, de Tengere pantserjuffer, de Venwitsnuitlibel en de koraaljuffer. Maar we genoten ook gewoon van de algemene soorten zoals een uitsluitende Viervlek en al die honderden Watersnuffels.

Libellen tellen is voor watjes

Er mag alleen geteld worden met mooi libellenweer. Dus niet met regen en veel wind. Ook de temperatuur moet boven de 13°C zijn. Echt veldwerk voor 'watjes' dus! Het eerste traject, beginnend bij het zwemgedeelte van het Hondenven, is opgedeeld in twee subtrajecten. In die tijd telden we alleen in sectie 1A en 1B de Juffertjes en de Heidelibellen, naast de echte libellen, zoals de glazenma-

<< *Koraaljuffer: Wie niet weg is, is gezien!*

kers (helicopters) en de korenbouten (Viervlek, Platbuik). In de andere trajecten konden we ons dan focussen op de echte libellen (grote jongens). Nu zijn de regels wat aangepast en mag je op alle trajecten alle libellen, dus ook de juffertjes, meenemen en tellen. Tellen is overigens een groot woord, in de praktijk blijkt het meer inschatten te zijn. Zeker als er honderden Watersnuffels om je heen snuffelen. En het blijft bijzonder dat je dan tussen al dat blauwe geweld nog een Maanwaterjuffer kunt spotten.

Soortgerichte monitoringsroute

In 2008 en 2009 heb ik vanwege tijdgebrek, heb te veel leuke hobby's, in plaats van de algemene monitoringsroute de soortgerichte route voor de Noordse glazenmaker en de Tengere pantserjuffer op me genomen bij het Hondenven. Dan hoef je alleen in bepaalde perioden te tellen en is daardoor minder intensief dan de algemene monitoringsroute. Toch gaf uiteindelijk de algemene monitoringsroute mij meer voldoening. Je volgt als het ware het hele libellenseizoen de libellen die komen en gaan. De Vuurjuffer, Viervlek en Smaragdlibel zijn

de vroege vogels en sluipen al begin mei uit. De pantserjuffers komen pas in juli en augustus. De Noordse glazenmaker is een laatkomer en vliegt in september en oktober nog rond.

Libellen tellen in 2017

Dit jaar heb ik daarom de algemene libellenroute bij het Hondenven weer opgepakt. Als het je leuk lijkt om eens een keer mee te lopen, houd dan de mailing van Nel Windt in de gaten. Je hoeft geen specifieke kennis te hebben, maar wel geduld en goede ogen. Omdat de libellenroute alleen met mooi weer gelopen mag worden, is het zo goed als onmogelijk om langere tijd vooraf de dagen al in te plannen. Vandaar dat deze activiteit niet in de planning van het Natuurhus is opgenomen. Het lopen van de route kost ongeveer 3 uurtjes, maar een ieder is vrij om later te komen of eerder te gaan. Een verrekijker, libellennet en libellengids is wel handig, die laatste twee niet noodzakelijk.

Neem ook wat te eten en te drinken mee, want we houden wel van een pauze tussendoor. Dus wie weet..... Tot ziens!

Viervlek

Exotische ramp of voorspoed?

Martin Mulder, IVN

Zolang de mens reist over de wereld, heeft ze van elders planten en dieren verzameld en meege-
nomen naar huis. Deze uitheemse soorten kunnen zich over het algemeen alleen handhaven met
behulp van de mens. De aardappel (*Solanum tuberosum*) komt bijvoorbeeld uit Zuid-Amerika en
zal zich in de Nederlandse natuur niet zelfstandig kunnen handhaven. Zo zijn er veel huisdieren
en exotische dieren in de dierentuin die niet in het wild kunnen leven. Ze hebben een stofwisse-
ling die is aangepast aan wat er in het land van oorsprong uit de natuur gegeten wordt. In Neder-
land groeit van nature geen bamboe voor de twee reuzenpanda's uit Ouwehands Dierenpark.

soorten,

Veel van die exotische planten en dieren hebben we hier heen gehaald als voedsel, of omdat we ze als sierplant mooi vinden. Sierplanten haalden we uit verre streken naar Nederland, omdat ze dan zover van hun natuurlijke omgeving groeien, dat er geen insecten, vlinders, en dergelijke in leven. Ze zijn dan geen waardplant of voedselplant en daardoor ecologisch dood. Zo werden in de

<< *Muskusrat*

vroegere monnikentuinen met geneeskrachtige kruiden grote exotische bomen geplant voor de schaduwverwerving. Daar viel dan geen 'gespuis' uit dat de planten kon aanvreten of vervuilen met honingdauw, plakkerige afscheiding van luizen.

Tuinkunstuitingen geven status

In veel tuinkunstuitingen horen exotische planten te groeien. De Engelse landschapstijl is een tuinkunstuiting ontstaan in het vroegere Britse rijk. De Britten hadden over de hele wereld kolonies. Vooral in Azië namen de Britten de levensfilosofie uit het Boedhisme en Hindoeïsme over die predikte dat we als mens in balans met de natuur moesten leven. Een Engels landschapspark is met de organische vormgeving een illusie van de natuur, waarbij vanuit alle windrichtingen bomen, struiken, bloembollen en vaste planten zijn verwerkt. Het park moest een uiting geven van het Britse rijk 'waar de zon nooit onder ging'. Die oneindigheid uitte zich in weglappende waterlopen en wandelpaden waar je het einde nooit van kon zien. Het plantensortiment was ook oneindig groot en de 'wilde' hertachtigen waren ook uitgezette exoten als damhert en Pater Davidsherten.

Die vroegere tuinkunstuitingen gaven status. Dat is een belangrijke reden dat veel mensen een Franse, Japanse of Engelse tuin aanleggen, waar relatief weinig natuur in voorkomt en waar niets van te eten is. Veel van die exotische sierplanten die we in de tuin hebben staan, voelen zich in Nederland helemaal niet thuis en hebben voortdurend verzorging nodig. Zou je de natuur de gang laten gaan, dan zullen die exoten vroeg of laat vanzelf verdwijnen. Dus dat houdt ons lekker bezig en het is goede handel voor de hovenier.

Exotische nieuwbouwwijken

Gemeenten hebben na de tweede wereldoorlog alle moderne woonwijken voorzien van uitsluitend exotische plantensoorten. En met veel gemeenschapsgeld proberen we dat nog steeds tot een acceptabel beeld te onderhouden. Meer ruimte bieden voor inheemse planten en dieren zou beter zijn voor het stadshabitat, is goedkoper in beheer en heeft een hogere belevingswaarde.

Stabiele leefgemeenschap verstoort

Maar er zijn ook exoten die wel een natuurlijk plek (niche) in de Nederlandse natuur hebben gevonden. Sommige soorten hebben het zo goed naar de zin, dat ze zich massaal verspreiden en zo te veel overlast bezorgen voor de mens en in de natuur de natuurlijke niches van inheemse planten of dieren innemen.

Vervolg op pagina 26

Ze veroorzaken dan een soort van invasie in een normaal stabiele leefgemeenschap.

Oorzaken waardoor deze invasieve exoten gaan 'woekeren' zijn: het ontbreken van natuurlijke vijanden, ziekten of parasieten, maar ook dat de exoot een 'ziekte' meeneemt waar ze zelf ongevoelig voor is, maar inheemse soorten wel. Die inheemse soorten sterven dan uit, waardoor er een leefplek vrijkomt voor die exoot. En een exoot kan ook een niche innemen, die nog niet door inheemse soorten gebruikt wordt.

Invasieve dieren

Een voorbeeld van een exotische soort is de Muskusrat (*Ondatra zibethicus*) uit Noord-Amerika. Dit is overigens geen ratachtige, maar verwant aan de woelmuizen. Deze is door een landgoedeigenaar uit Tsjechië uitgezet voor de jacht en heeft zich daarna snel verspreid overal over Europa en delen van Azië. De soort wordt massaal door waterschappen bestreden in de lage landen, omdat ze met hun graafgedrag onze dijken kunnen ondermijnen. Het bestrijden is echter zinloos, want de overgebleven dieren krijgen meer jongen per worp en werpen ook nog vaker jongen. Er is dan genoeg voedselaanbod voor de niet gevangen dieren en daardoor zijn de vrouwtjes gezond en extra vruchtbaar.

De Nijlgans (*Alopochen aegyptiaca*) is een uit Afrika afkomstige vogel (eigenlijk een eendensoort), die als ontsnapte parkvogel in de natuur zeer succesvol is. De soort is zeer agressief naar andere dieren die op dezelfde plek willen leven als zij. De populatiegroei neemt nu wel wat af, waardoor bestrijding voorlopig nog niet nodig lijkt.

Invasieve planten

Van de invasieve planten zijn de bekendste: de Japanse duizendknoop (*Fallopia cuspidatum*), de reuzenbereklauw uit Zuidwest Azië (*Heracleum mantegazzianum*) en in de bosbouw de Amerikaanse vogelkers (*Prunus serotina*). De bestrijding over het algemeen van deze soorten: laat ze niet in bloei komen en zaad maken, De nieuw kiemende planten zo spoedig mogelijk goed met wortel en stengel verwijderen.

In de bosbouw waar bomen uit het bos gesleept worden, wordt de bosbodem vaak losgetrokken en verstoord. Met namen in die verstoorde bosbodem kiemt en groeit de Amerikaanse vogelkers graag. Duurzaam productiebosbeheer, waarbij het boshabitat zoveel mogelijk ongeroerd blijft, voorkomt de verspreiding van deze 'bospest'. De Amerikaanse vogelkers voelt zich helemaal niet thuis in Nederland, waardoor ze van 'armoe' intens gaan bloeien en veel bessen geven. En juist die vele exotische bessen

<< Nijlgans

worden weer gegeten door vooral lijsterachtigen, die elke bes wel lekker vinden. Via de poep van die vogels worden de zaadjes gemakkelijk verspreid op plekken waar wij als mens de grond open hebben liggen.

Invasieve waterplanten

Ook de waterwereld heeft veel last van invasieve waterplanten, die vanuit aquariums en vijvers in de natuurlijke wateren worden gegooid. Vervolgens verstopten de gemalen en groeien hele plassen in korte tijd dicht. De bekendste zijn de grote waternavel (*Hydrocotyle ranunculoides*: Z. Am.) en parelvederkruid (*Myriophyllum aquaticum*: Z. Am.) en ongelijkbladig vederkruid (*Myriophyllum heterophyllum*: ZO van de USA). Het kost vele miljoenen euro's per jaar om die planten uit de waterlopen te verwijderen.

Verstoring natuur

Het door de mens bewust of onbewust 'slepen' met planten en dieren over de wereld, heeft de natuur bijna overall enorm verstoord. Deze flora- en fauna verval-

sing is van alle tijden en heeft het wereldwijd massaal uitsterven van minder sterke soorten tot gevolg gehad. Een echte natuurbeheerder zal dan ook zeer voorzichtig moeten zijn met het uitzaaien van zogenaamde wilde bloemenmengsels met vaak veel exotische soorten er in. Ook het uitzetten en herintroduceren van (in Nederland uitgestorven) dieren kan invasieve gevolgen hebben. Die wolf komt er op den duur van zelf wel. De bever was er ook vanzelf wel gekomen, net als dat de otter Nederland weer herontdekt heeft. Zo zullen exotische soorten bij een veranderend klimaat Nederland vanzelf ontdekken. Gaat dat geleidelijk aan in de tijd, dan krijgen ze ook geleidelijk aan natuurlijke vijanden en blijft de balans in de natuur gewaarborgd.

Tip! Neem nooit exotische planten of dieren mee in de koffer vanuit verre vakantieoord. Het risico bestaat dat ze in de natuur terechtkomen en daar het evenwicht verstoren. Of maak een tuin van uitsluitend inheemse plantensoorten. Dan krijgt je niet alleen een mooi natuurlijk plaatje, maar ook een tuin die echt leeft!

Meer weten? Kijk ook op www.delevendetuin.nl.

Reuzenberenklauw

Oosterse Karmozijnbes, *Phytholacca esculenta*

Pierre Marnette, KNNV

En daar stond ie dan in mijn kleine tuintje. Eén die ik nog nooit gezien had, maar wel van gehoord. Ook dat ze een geneeskrachtige werking bezaten. Nu, een paar jaar verder, staan niet alleen meer van deze soort in mijn tuintje, maar ook in het gangpad en op de parken tegenover en naast ons huis.

Uitbreiding dus. Ik vind ze prachtig en een genot om naar te kijken. Zeker als de bijen bezig zijn met verzamelen. Ik herinnerde me weer dat een klasgenoot zei dat hij twee hectare Karmozijnbes teelde voor de kruidenindustrie. Dat is iets anders dan een plantje in de tuin.

Het is van oorsprong een plan uit Oost Azië. Het zijn kruiden of struiken, in het westen tenminste. De bladen staan verspreid en zijn gaafrandig en zonder steunblaadjes. De bloemen, die in trossen staan, zijn meestal tweeslachtig. Het bloemdek is vier- of vijfbladig en wit

van kleur. Ze hebben vier tot twintig meeldraden, en het vruchtbeginsel(s) is bovenstandig. Bij mij in de buurt worden de planten 1,00 - 1,20 meter hoog. Ze groeien op voedselrijke, vochtige grond, meestal in tuinen en parken.

In ons land komt ook de Westerse Karmozijnbes voor. Die ziet er iets anders uit, eirond-lancetvormig blad. En een goed onderscheid is dat de trossen uiteindelijk gaan hangen.

Karmozijnbes heeft een ontstekingsremmende werking (anti-inflammatoir), die zijn werking heeft op het lymfesysteem en op de bovenste luchtwegen. Waarschijnlijk ook door de immuunstimulerende werking wordt de

wortel van de Karmozijnbes ingezet bij strottenhoofd-ontsteking, amandelontsteking, bij opgezwollen en ontstoken lymfeklieren. Verder bij een vergrote schildklier en bij ontstekingen aan de geslachtsorganen (testikel- en eierstokontsteking). Er wordt ook een bloedzuiverende werking verondersteld, die wordt ingezet bij de aanpak van chronische reumatische klachten en van huidziekten. Uitwendig wordt de plant gegeven bij huidirritaties, huidinfecties en bij ontstekingen aan de borstklier(mastitis).

Let op! Uitdrukkelijk de waarschuwing om niet met deze plant zelf te experimenteren, want de wortel is giftig bij een overdosis. Niet gebruiken tijdens zwangerschap en de zoogperiode van het kind. Ook niet bij maagdarmentstekingen en bij leukemie.

HAN'S NATUURVOEDING

*Het biologische avontuur voor al
uw dagelijkse boodschappen!*

Wij verkopen producten uit de biologische landbouw waar het respect voor mens, dier en plant voorop staat.

Openingstijden

Maandag t/m vrijdag 09.00 - 18.00 uur
Zaterdag 09.00 - 17.00 uur

Han's Natuurvoeding • Schuttenstraat 4
7607 JA Almelo • Tel.: (0546) 81 00 25
www.hansnatuurvoeding.nl

Van de jonge Scharrelkids 2017

Yvonne Kuiphuis en Lynn Smit, IVN

17 september: Spinnenwebben

Veel mensen vinden spinnen maar eng. En ze zien er natuurlijk ook niet echt aantrekkelijk uit. Maar wist je dat ze hartstikke nuttig zijn? En dat ze iets fantastisch kunnen maken? Een spinnenweb! Samen gaan we kijken naar wat er nou zo bijzonder is aan een spinnenweb en waarom spinnen nuttig zijn. En we gaan ons eigen vrolijke spinnenweb maken met gekleurd draad.

Voor: beide groepen

Datum: zondag 17 september 2017

Tijd: 10.00 – 12.00 uur voor de kinderen van 4 t/m 6 jaar

Tijd: 10.00 – 13.00 uur voor de kinderen van 7 t/m 12 jaar

Locatie: Tijdelijk Natuurhus

Aanmelden kan tot 15 september.

8 oktober: Paddenstoelen

In de herfst, als het lekker heeft geregend, zie je in het bos opeens weer allemaal paddenstoelen verschijnen. Rode met witte stippen, gele bollen die op een aardappel lijken en witte bankjes die aan een boom zitten. Met alle kinderen gaan we weer op paddenstoelenexcursie in het bos.

Sommige paddenstoelen hebben ook gekke namen, zoals 'elfenbankje'. Waarom eigenlijk?

Met onze zakspiegeltjes om te kijken hoe ze er aan de onderkant uitzien en of we dit jaar weer een bijzondere paddenstoel kunnen vinden. Voor de kleintjes hoort een spel er ook bij. Wie weet komen we ook nog een kabouterijtje tegen...

Voor: beide groepen

Datum: zondag 8 oktober 2017

Tijd: 10.00 – 13.00 uur

Locatie: verzamelen bij het Tijdelijk Natuurhus om 9.45 uur, van daaruit gaan we met de auto naar het bos.

Aanmelden kan tot 6 oktober.

10 december: Winterwandeling met chocomel!

In de winter lijkt het wel of de bomen slapen, maar er gebeurt heel veel als voorbereiding op de volgende lente. We gaan met z'n allen het bos in om de bomen van dichtbij te bekijken. De jongste kinderen leren spelenderwijs over bomen in de winter en er wordt natuurlijk ook geknutseld.

Welke bomen hebben nu al knoppen? En hoe kun je de lengte van een boom meten zonder dat je erin hoeft te klimmen met een meetlint?

We gaan het ontdekken. Trek warme kleren en schoenen aan voor in het bos. Wij zorgen voor warme chocolademelk met wat lekkers voor iedereen.

Voor: beide groepen

Datum: zondag 10 december 2017

Tijd: 10.00 – 13.00 uur

Locatie: Tijdelijk Natuurhus

Aanmelden kan tot 10 november.

12 november: Vogels

Ze vliegen in de lucht en zijn er in groot en klein: vogels. Sommige zie je in je tuin rondhuppen en pinda's eten, anderen wonen bij de zee en houden heel erg van vis. Deze dag gaan wij ons verdiepen in het leven van vogels. Met de kinderen van 4 t/m 6 jaar doen we vogelspelletjes en gaan we een vogelmobiel maken. Die kun je dan thuis ophangen. De kinderen van 7 t/m 12 gaan met de begeleiding op vogelexcursie!

Voor: beide groepen

Datum: zondag 12 november 2017

Tijd: 10.00 – 13.00 uur

Locatie: Tijdelijk Natuurhus

Aanmelden kan tot 10 november.

Nacht van de nacht

Het is inmiddels algemeen bekend dat Nederland en België tot de meest lichtvervuilde landen van de wereld behoren. De lichtvervuiling ontstaat onder anderen door straatverlichting, verlichting van kassen, reclameverlichting, verlichting van sportvelden en sierverlichting.

Lichtvervuiling zorgt voor problemen voor mens en dier. Inmiddels zijn er al vele oplossingen bedacht om lichtvervuiling te verminderen. Omdat er nog meer gedaan kan worden, organiseren diverse verenigingen activiteiten. Zodoende worden meer mensen bewust van het belang en de schoonheid van een echt donkere nacht. Het Natuurhus Almelo organiseert ook activiteiten op 28 oktober 2017. Meer informatie volgt op www.natuurhusalmelo.nl en www.astrona.nl.

Fotohutten

Ron Poot, KNNV

Vogels fotograferen, dat spreekt veel mensen aan. Maar hoe kom je dicht bij vogels, zonder dat ze wegvliegen en zonder dat je hen verstoort? Vanuit een vogelkijkhut kun je ongezien vogels fotograferen door een kijkvenster. Deze hutten zijn her en der in natuurgebieden te vinden. Je moet natuurlijk wel geluk hebben dat er vogels in de buurt zitten van de hut en dat je ze goed in de zoomer krijgt.

Een veel grotere kans op succes heb je in een betaalde vogelhut. Daar worden vogels gelokt met voer (meelwormen, zonnepitten) en vaak ligt er een (kunstmatig) watertje bij waar vogels graag drinken of baden. De beheerder van de hut zorgt er voor dat de hut steeds netjes in orde is en dat er met regelmaat gevoerd wordt.

De vogels leren snel en weten dat ze daar altijd kunnen rekenen op lekker voer en water. Het is er dus altijd wel druk met gefladder.

Voor de vogelfotograaf is het een comfortabele manier van fotograferen. Lekker zittend op een tuinstoel, achter een venster van ontspiegeld glas en soms zelfs met verwarming. En dan maar wachten tot ze langs komen. Daar hoef je meestal niet lang op te wachten, de vogeltjes weten de weg inmiddels. Met een 200-400 mm telelens kun je al goed uit de voeten en krijg je de vogels mooi in beeld. De soorten vogels hangen natuurlijk af van de plek van de hut: een boshut, een hut aan een meertje, een tuinhut.

Hut huren?

In Twente kun je ook vogelhutten huren. Bekende hutten zijn die van Han Bouwmeester en Arjan Troost. Raadpleeg hun websites om te kijken wat je bij die hutten zoal kunt aantreffen en wat het kost. Veel plezier!

Arjan Troost: www.arjantroost.nl

Han Bouwmeester: www.hanbouwmeester.nl

Appelvink, vogelhut 'Espelo' van Arjan Troost

Vrienden van Natuurhus Almelo

Gouden vrienden van Natuurhus Almelo

- Accountantskantoor Wansink & partner
- BJZ.nu bestemmingsplannen
- Gemeente Almelo
- Huize Almelo
- Kees Smit Tuinmeubelen
- Mentink Advies
- Netwerkschool ROC van Twente
- Provincie Overijssel
- Rabobank Noord Twente
- Saxion HBO Bouwkunde
- Stichting Almelo Parkstad
- Stichting Plattelands Ontwikkeling Almelo
- Trivium Meulenbelt Zorg
- VanMarleWitbreuk BV
- Voskamp Zonnepanelen
- Waterschap Vechtstromen
- Woningstichting Beter Wonen
- Woningstichting St Joseph

Vrienden van Natuurhus Almelo

- Aannemersbedrijf J. ter Horst
- Aermast Holland BV
- AOC
- Asito
- Bartels Ingenieurs
- Benadvito
- Benchmark electronics
- Bibliotheek Almelo
- Bleekkerk
- BLM Architecten BNA –
- Bouwmeester Vastgoed
- Brusse & Masselink Advocaten
- Cogas Duurzaam
- Duurzaam Netwerk Almelo
- Engberink Technische Installaties
- Gebr. Löwik Bouw- en Betonbedrijf B.V.
- GGD
- Giesen architectuur
- Groen Links
- Han's Natuurvoeding
- Hegeman Bouw
- Hof 88
- Indiëcomité
- Installateur Van Kooten
- Kinderopvang De Cirkel
- Lions
- Löwik Installatietechniek
- Nielz
- Notariskantoor Bolding
- Pilkington glas
- Regio Twente
- Schröder Bouw Management
- Scoop
- Sensata
- Sesamacademie
- Slingerbeurs
- Soweco
- Stichting De Klup Twente
- Stichting Pioneering
- StraC Communicatieadvies
- Studio WDG
- Subsidie-adviesbureau Considium
- Twente Milieu
- UT Twente
- Wetenschapswinkel
- VAC Almelo
- Vereniging Vakopleiding Bouwberoepen Almelo en omstreken
- Weidevogel Reclameproducties
- Weppster
- Wessels Print en Sign
- Woningstichting Mijande
- ZorgAccent (Woonzorgcentrum De Hofkamp)

Vriend

Als vriend van de Stichting Natuurhus of als lid van één van de deelnemende verenigingen heeft u vele voordelen:

- U steunt het project Natuurhus, dat geld nodig heeft om het gebouw in het Hagenpark te kunnen realiseren.
- Deelnamemogelijkheid aan de lokale activiteiten van alle verenigingen tegen dezelfde voorwaarden als de leden.
- U kunt vrijwilliger worden bij een van de vele werkgroepen en u zo verdiepen in wat u interesseert.

- U ontvangt 4 x per jaar het gezamenlijke Natuurhus-magazine per post.
- U ontvangt periodiek een digitale nieuwsbrief.
- Gratis koffie, thee en fris (kleine groepen) in het Tijdelijk Natuurhus in 2015 (bij normaal gebruik, ter beoordeling van het bestuur).

Wilt u vriend worden van de Stichting Natuurhus voor minimaal € 24,- per jaar? Dat kan! Meld u aan als Vriend op de website www.natuurhusalmelo.nl.

Natuurhus

Natuurhus Almelo

Het Magazine Natuurhus is een gezamenlijke uitgave van:

AstronA

AstronA (Astronomie onderwijs Almelo) is een groep van vijf enthousiaste amateur-astronomen die met hun interesse en kennis van sterrenkunde willen delen met jong en oud in en om Almelo. Zij geven lezingen en verzorgen lessen waarbij uiteraard ook telescopen niet ontbreken. Leden van AstronA kunnen deelnemen aan de activiteiten.

www.astrona.nl

Groei & Bloei

Groei & Bloei maakt mensen bewust en enthousiast voor een groene omgeving in en rondom huis en in de natuur in het algemeen. De vereniging Groei & Bloei heeft landelijk 147 afdelingen. De afdeling Almelo en omstreken organiseert informatie-avonden, excursies, workshops, cursussen, plantenruildagen, open tuinenweekenden en buitenlandse tuinenreizen. Leden ontvangen het maandblad 'Groei & Bloei'.

www.almelo.groei.nl

Imkersvereniging 't Iemenschoer

't Iemenschoer is de imkersvereniging van Almelo en omstreken en is een van de 220 afdelingen van de Nederlandse bijenhoudersvereniging NBV. Hoofddoel is het bevorderen van de bijenteelt door onder andere voorlichting op scholen en markten, organisatie van thema-avonden en begeleiding van nieuwe imkers die naast een persoonlijk mentor traditiegetrouw hun eerste bijenvolk van de vereniging krijgen.

www.iemenschoeralmelo.nl

KNNV

De Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging (KNNV) is een landelijke vereniging voor veldbiologie. De leden houden zich actief bezig met natuurbeleving, natuurstudie en natuurbescherming. KNNV organiseert excursies, lezingen, dia- en film-avonden. Er is ook een inventarisatiewerkgroep actief. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Natura'. De afdeling Almelo bestaat al meer dan 100 jaar en was de eerste KNNV-afdeling in Twente.

www.knnv.nl/twenthe

IVN

Het Instituut voor natuureducatie en duurzaamheid (IVN) is een vereniging van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en een betere kwaliteit van het milieu, door middel van voorlichting en educatie. Almelo is een van de 180 IVN-afdelingen die in Nederland actief zijn. IVN Almelo organiseert cursussen en activiteiten. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Mens & Natuur'.

www.natuurhusalmelo.nl

Nivon

Nivon Almelo is een afdeling van het Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvriendenwerk (Nivon). Het Nivon is er voor iedereen die zichzelf en anderen wil versterken in de zoektocht naar een eerlijke en groene toekomst. Leden ontvangen het kwartaalblad 'Toorts' en korting op het verblijf in Nivonaccommodaties in binnen- en buitenland.

www.nivon.nl

Niet weggooien

Heeft u het Natuurhusblad Almelo gelezen? Gooi het niet weg, maar leg het bijvoorbeeld in de wachtkamer van uw huisarts of therapeut of in de huis-

kamer van een sportvereniging, wijkcentrum of bibliotheek. Zo hebben meer mensen leesplezier! Alvast bedankt voor uw medewerking!

*Een nieuwe pas
aanvragen*

*tijdens uw
lunchpauze.*

Met onze online diensten kunt u meer dan u denkt.

De meeste bankzaken regelt u makkelijk en snel online. Gewoon op het moment dat u dat wilt. Dus ook het aanvragen van een nieuwe bankpas heeft u via rabobank.nl of de Rabo Bankieren App in een handomdraai geregeld.

Ga naar www.rabobank.nl/zelfregelen of de Rabo Bankieren App

Rabobank

Een aandeel in elkaar

Icarusblauwtje

AQUA
Comfort
WATERBEHANDELINGSTOEBEHOEVEN

**leverancier van, zuiver,
zacht en
zinnenprikkelend water**

15 jaar garantie

Uw voordelen:

- Glanzend sanitair
- Kalkaanslag verdwijnt
- Nazemen douchecabine overbodig
- Langere levensduur van apparatuur
- Geen ontkalkingsmiddelen meer nodig
- Besparing in de portemonnee
- Heerlijke thee zonder aanslag
- Minder zeepverbruik
- Een zachte huid

Meer weten? Bel of mail Karst Rodenstein voor een vrijblijvend advies via 06-51065737 of karst@ikwilkalkvrijwater.nl en bezoek de website

www.ikwilkalkvrijwater.nl